

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

MINISTERSTWO
Rodziny i Polityki Społecznej

Anna Schmidt

Sekretarz Stanu
Pełnomocnik Rządu
ds. Równego Traktowania

BRT-I.070.2.2.2022.KM

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw
Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

proszę przyjąć przeprosiny za brak udzielenia odpowiedzi na pismo VII.602.20.2015.JZ/XI.411.4.2020.AS z 8 marca 2021 r., czego powodem były znaczące zmiany kadrowe i organizacyjne w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania. Pomimo zaistniałych okoliczności, jako Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania jestem osobiście zainteresowana problematyką udziału kobiet w życiu publicznym.

Państwo podejmuje działania mające na celu zapewnienie wszystkim kobietom i mężczyznom możliwości realizacji swoich celów oraz aspiracji zarówno w życiu rodzinnym, społecznym, gospodarczym, jak i publicznym. W celu wspierania udziału kobiet w życiu politycznym do Kodeksu wyborczego wprowadzono przepisy dotyczące mechanizmu kwotowego, czyli wymogu zamieszczenia na liście wyborczej nie mniej niż 35% przedstawicieli obu płci. Obecne regulacje prawa wyborczego wpłynęły pozytywnie na obecność kobiet w polityce, jednak wciąż pozostają one niedoreprezentowane w tej dziedzinie. Jako Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania mam świadomość, że konieczne jest podjęcie dalszych kroków, mogących zwiększyć udział kobiet w polskim życiu politycznym.

W ostatnich wyborach do Sejmu z 13 października 2019 r. komitety wystawiły 42,10% kandydatek, natomiast w wyborach do Senatu, które odbywają się w okręgach jednomandatowych i nie został prawnie określony odsetek przedstawicieli obu płci – kandydowało 16,2% kobiet. Mandat do Sejmu uzyskały 132 kobiety (28,7%, najwyższy odsetek od 1989 r.), zaś do Senatu 24 kobiety (24%, najwyższy odsetek od 1989 r.). W przypadku wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2019 r., kobiety stanowiły 46,7% osób kandydujących i uzyskały 34,6% mandatów (najwyższy odsetek od wstąpienia Polski do UE w 2004 r.).

Dane te mogą wskazywać, że mechanizm kwotowy nie zapewnia proporcjonalnie większego poparcia kandydatkom, gdyż większy odsetek kobiet kandydujących do Senatu zostało wybranych przez wyborców. Ponadto różnica w odsetkach kobiet w obu izbach Parlamentu różni się nieznacznie, pomimo że w wyborach do Senatu mechanizm ten nie obowiązuje. Podzielam jednak zdanie Rzecznika Praw Obywatelskich, że wartym rozważenia może być podjęcie dalszych zmian prawnych w zakresie wprowadzenia tzw. mechanizmu suwakowego na listach wyborczych. Należy przy tym zauważyć, że w Europie najczęściej występuje on jako rozwiązanie przyjęte dobrowolnie przez partie polityczne, a ze względu na brak publicznej dyskusji w Polsce na temat wyrównywania szans wyborczych kobiet, takie działanie wydaje się być obecnie przedwczesne. Świadczy o tym także znikomy poziom wiedzy chociażby o funkcjonowaniu wprowadzonego już w 2011 r. systemu kwotowego.

Wyrażam jednocześnie przekonanie, że wprowadzanie rozwiązań regulacyjnych typu kwotowego, parytetowego czy suwakowego jest tylko jedną z metod wspierania ambicji politycznych kobiet. Obecnie niezbędne wydaje się zainicjowanie debaty publicznej na temat korzyści płynących ze zrównoważonego udziału kobiet i mężczyzn w polityce oraz działania na rzecz wzmocnienia potencjału politycznego kobiet poprzez edukację, programy mentorskie czy networking.

Z tego względu w Krajowym Programie Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 zaplanowano działania na rzecz wzmocnienia potencjału i pozycji społecznej kobiet i dziewcząt. W obecnym kontekście rosnących trudności gospodarczych, priorytetem jest uznanie kluczowego wkładu kobiet we wspólnoty, społeczeństwa i gospodarki. Konieczne jest także zwrócenie należytej uwagi na stworzenie warunków społecznych i ekonomicznych dla korzystania z równych praw przez kobiety i mężczyzn. Z jednej strony poprzez umożliwienie zaangażowania kobiet na rynku pracy na równych zasadach i umożliwienie im zwiększenia niezależności ekonomicznej, a z drugiej strony poprzez uznanie nieodpłatnej pracy

domowej i opiekuńczej kobiet jako znaczącego wkładu w rozwój gospodarczy i społeczny państwa.

W Krajowym Programie przewidziano w tym zakresie zorganizowanie konferencji dotyczących niezależności ekonomicznej kobiet, luki płacowej, przejrzystości płac, lobbingu ekonomicznego, kobiet w zarządach i kobiet wykonujących nieodpłatne prace domowe i opiekuńcze. Zaplanowano także upowszechnianie treści na temat wzmocnienia potencjału i pozycji społecznej kobiet i dziewcząt oraz podnoszenie świadomości w odniesieniu do pracy, w tym również nieodpłatnej, wykonywanej przez opiekunów, najczęściej kobiet, w celu docenienia i podniesienia jej wartości.

Jednym z powodów niskiego odsetka kobiet w polityce pozostaje nierówny podział obowiązków w ramach gospodarstwa domowego, który skutkuje nadmiernym obciążeniem kobiet. Kompleksowa polityka prorodzinna, zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych i rozwój instytucji opiekuńczych, umożliwiającą rodzicom łączenie obowiązków zawodowych i rodzinnych, są kluczowymi warunkami wysokiej aktywności kobiet i pełnienia przez nie funkcji przywódczych w sferze publicznej.

Aktualnie trwają intensywne prace nad przystosowaniem rynku pracy do realiów popandemicznych. Priorytetem jest wdrożenie unijnej dyrektywy dotyczącej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów, zwanej dyrektywą work-life balance, która ma na celu ulepszenie i rozszerzenie rozwiązań przydatnych pracującym rodzicom i opiekunom, które obowiązują w prawie krajów członkowskich oraz w obecnych dyrektywach Unii Europejskiej. Kraje członkowskie mają implementować przepisy dyrektywy do swoich porządków prawnych do sierpnia 2022 roku.

Głównym założeniem dokumentu jest osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn pod względem szans na rynku pracy oraz traktowania w miejscu pracy przez ułatwienie pracownikom będącym rodzicami lub opiekunami godzenia życia zawodowego z rodzinnym. Dyrektywa normuje zagadnienie dostępu pracowników do elastycznych warunków pracy, a także wprowadza nowe lub poszerza dotychczas obowiązujące regulacje w zakresie urlopu rodzicielskiego, ojcowskiego i opiekuńczego.

Również zadania przewidziane w Krajowym Programie obejmują zagadnienia bezpośrednio związane z umożliwieniem rodzicom łączenia obowiązków zawodowych i rodzinnych, takie jak m.in. działania na rzecz zwiększenia udziału osób mających obowiązki opiekuńcze na rynku pracy poprzez rozpowszechnianie elastycznych form wykonywania pracy,

promowanie mechanizmów pozwalających na godzenie życia zawodowego i rodzinnego kobiet i mężczyzn czy analiza ustawodawstwa i przygotowanie pakietu legislacyjnego w celu uznania pracy domowej kobiet sprawowanej w celu opieki nad członkiem rodziny.

Chciałabym ponadto zapewnić, że ustalenia raportu Rzecznika Praw Obywatelskich pt. „Kwoty i co dalej? Udział kobiet w życiu politycznym w Polsce. Analiza i zalecenia” są przydatne w pracach Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania i będą brane pod uwagę przy okazji planowania wszelkich działań związanych z udziałem kobiet w życiu politycznym, dlatego wyrażam nadzieję na dalszą współpracę w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku

Anna Schmidt

Sekretarz Stanu

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/